

Vergaderjaar 2024–2025

29 911

Bestrijding georganiseerde criminaliteit

Nr. 473

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ASIEL EN MIGRATIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 juli 2025

Georganiseerde, ondermijnende criminaliteit heeft een grote ontwrichtende impact op onze samenleving. Het financieel gewin is hierbij het onderliggende motief voor criminelen. In nauwe samenwerking met publieke en private partners wordt daarom ingezet op het doorbreken van het criminele verdienmodel en het terugdringen van criminele geldstromen. Dit betreft een fundamenteel onderdeel van de aanpak van de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit. Het raakt criminelen namelijk exact daar waar het pijn doet, want geld vormt een belangrijk middel voor criminelen om macht en invloed uit te oefenen. Met dit criminele geld worden drugs, wapens en handlangers gekocht en de winsten worden ingezet voor consumptie of criminele investeringen in onze samenleving. Daarom zetten we in op een allesomvattende aanpak, in de vorm van het voorkomen, verstoren en afpakken van criminele geldstromen.

Om te beginnen moet worden voorkomen dat illegaal verdiend geld wordt misbruikt voor investeringen in legale objecten, ondernemingen en consumptiegoederen. Het doorbreken van de financiële link tussen de onder- en bovenwereld staat hierbij centraal. Middels het terugdringen en verstoren van criminele geldstromen, zoals onze gezamenlijke aanpak van witwassen en terrorismefinanciering, kunnen we de macht en invloed van criminelen terugdringen. Zo helpen we ons financiële stelsel integer te houden en nemen de ondermijnende effecten op onze samenleving af.

De Financial Intelligence Unit-Nederland (hierna: FIU-Nederland) vervult een belangrijke rol in deze aanpak. De FIU-Nederland is in de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) namelijk aangewezen als de autoriteit waar ongebruikelijke transacties dienen te worden gemeld door meldingsplichtige instellingen. De FIU-Nederland analyseert de meldingen en brengt transacties en geldstromen in kaart die in verband kunnen worden gebracht met witwassen en onderliggende basisdelicten en het financieren van terrorisme. Ongebruikelijke transacties die door het hoofd van de FIU-Nederland als verdacht zijn

verklaard, worden ter beschikking gesteld aan de diverse (bijzondere) opsporingsdiensten en inlichtingen- en veiligheidsdiensten. De FIU-Nederland vervult daarmee een belangrijke rol in het voorkomen en opsporen van misdrijven¹.

Vanwege het belangrijke werk dat de FIU-Nederland verricht, bied ik uw Kamer graag, conform de memorie van toelichting bij artikel 13, aanhef en onder i van de Wet ter voorkoming van witwassen en het financieren van terrorisme (Wwft), het jaaroverzicht 2024 van FIU-Nederland aan. Hieronder ga ik in op de meest belangwekkende onderwerpen in dit jaaroverzicht.

Ongebruikelijke en verdacht verklaarde transacties

In 2024 is het aantal gemelde ongebruikelijke transacties verder gestegen naar bijna 3,5 miljoen, ten opzichte van 2,3 miljoen gemelde ongebruikelijke transacties in 2023. Deze stijging is te verklaren door een toename in het aantal meldingen door drie meldersgroepen, namelijk: payment services providers, cryptoexchanges en creditcardmaatschappijen. In het geval van de payment services providers wordt de stijging van het aantal meldingen met name veroorzaakt doordat deze (internationaal opererende) sector enorm aan het groeien is, en daarmee ook het aantal transacties dat in deze sector wordt verwerkt. Voor de stijging in meldingen door cryptoexchanges geldt dat dit een nog relatief nieuwe meldergroep betreft (sinds 2021) en dat ook deze sector aan het groeien is. Daarnaast spelen de prijsstijgingen ook een rol. Vanwege objectieve meldingsindicatoren² leiden hogere crypto-prijzen tot meer meldingen. Deze sector meldde dan ook 95% van de ongebruikelijke transacties op basis van een objectieve indicator. De stijging in meldingen door de creditcardmaatschappijen wordt veroorzaakt doordat de toezichthouder de opdracht gaf om alle vormen van fraude, ook met terugwerkende kracht, te melden bij de FIU-Nederland. Hiervan is 97% gemeld op basis van de subjectieve indicator. De ongebruikelijke transacties vanuit deze meldersgroep zijn dus voor een groot deel fraude-gerelateerde transacties die vóór 2024 zijn uitgevoerd, maar pas in 2024 gemeld zijn. Naar verwachting zal uit het jaaroverzicht 2025 blijken dat dit weer is gedaald.

Er zijn 118.408 transacties als verdacht verklaard in 2024, wat een daling betreft ten opzichte van 2023 toen er 180.578 transacties als verdacht werden verklaard. De FIU-Nederland geeft aan in het jaaroverzicht dat deze daling in verdacht verklaarde transacties wordt veroorzaakt doordat er in 2023 sprake was van een uitzonderlijke situatie met één dossier met daarin meer dan vijftigduizend transacties. De daling van de totale waarde van de verdacht verklaarde transacties met ruim 7 miljard euro wordt hierdoor ook verklaard.

¹ Per juli 2027 zal het nieuwe Europese anti-witwaspakket in werking treden. Met de implementatie van het Europese pakket gaan de transacties die bij de FIU-Nederland gemeld gaan worden verdachte transacties heten. De taakuitvoering van de FIU-Nederland wijzigt niet. Zie ook Kamerbrief 31 477, nr. 113, betreffende «Nieuwe witwas-aanpak» (14 mei 2025).

² Objectieve indicatoren zijn «drempelwaardes» die bij overschrijding hiervan altijd gemeld moeten worden. Er zijn meerdere objectieve indicatoren die kunnen verschillen per meldergroep. De subjectieve indicator daarentegen is van toepassing op alle meldersgroepen. Deze stelt dat als een poortwachter het vermoeden heeft dat een transactie verband kan houden met witwassen, onderliggende delicten, of terrorismefinanciering, dit gezien moet worden als een ongebruikelijke transactie.

Belangrijke geïdentificeerde inzichten door de FIU-Nederland in 2024

Naast het verdacht verklaren van ongebruikelijke transacties, brengt de FIU-Nederland ook trends en ontwikkelingen in kaart die te maken hebben met witwassen, onderliggende delicten en terrorismefinanciering.

Ten eerste wordt het misbruiken van rechtspersonen genoemd als een ontwikkeling die plaatsvindt op een steeds grotere schaal. Dit betreft zowel witwaspraktijken als het faciliteren van criminele bedrijfsprocessen. De FIU-Nederland noemt hierbij als voorbeeld het rechtvaardigen van het inkopen van bepaalde grondstoffen. Op basis van de analyses in 2024 komt ook terug hoe snel en makkelijk rechtspersonen kunnen worden opgericht om bijvoorbeeld rekeningen te openen of valse facturen te versturen.

Daarnaast identificeert de FIU-Nederland een toenemend risico bij derdenbetalingen. Bij derdenbetalingen levert een leverancier goederen of diensten aan een afnemer, en doet een andere, de derde partij, de betaling. Er kunnen gegronde redenen zijn waarom betalingen via een dergelijke constructie worden uitgevoerd. Zo kan er worden gedacht aan een afnemer die is gevestigd in een land zonder een goed functionerend bancaire systeem, die toch de goederen wil betalen. Er blijkt inmiddels wel dat dit soort betalingen aanzienlijke risico's met zich kunnen meebrengen. De daadwerkelijke afnemer en/of de herkomst van de gelden zijn namelijk niet transparant. Daardoor is het niet duidelijk of de afnemer en/of de herkomst van de gelden (mogelijk) verband houdt met criminele activiteiten gerelateerd aan witwassen, onderliggende delicten of terrorismefinanciering. De FIU-Nederland constateert in het jaaroverzicht dat rechtspersonen zich niet altijd bewust zijn van deze risico's bij derdenbetalingen (zie ook het bovenstaande inzicht).

Verder identificeert de FIU-Nederland in 2024 wederom het risico op witwassen via vastgoed. Ter illustratie, de FIU-NL identificeerde een criminele werkwijze waarbij contante stortingen van illegaal verdiend geld via een versluieringstraject met rechtspersonen werd gebruikt om vastgoed aan te kopen. Daarnaast wordt aangegeven dat zorgfraude een terugkerend risico blijkt en steeds complexer wordt. De FIU-Nederland identificeert in 2024 een toenemende complexiteit en verwevenheid tussen zorgfraude en zware criminaliteit. Een voorbeeld is het georganiseerde misbruik dat plaatsvond met twee specifieke zorgregelingen via grote aantallen rechtspersonen.

Investerings in de FIU-Nederland

De FIU-Nederland heeft in 2022 structurele middelen toegekend gekregen vanuit de gelden die beschikbaar zijn gesteld voor de aanpak van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit. Dit is ingezet ten behoeve van het verder verstevigen van het fundament van de organisaties, waaronder personele capaciteit en investeringen in technologie. Sinds 2019 is de FIU-Nederland bijna in omvang verdubbeld.

Uit het jaaroverzicht 2024 blijkt verder dat de FIU-Nederland heeft ingezet op het verbeteren van de datakwaliteit, onder meer door het ontwikkelen van op maat gemaakte meldformulieren voor specifieke meldersgroepen. Dit helpt de analyse van ongebruikelijke transacties nog verder te bevorderen, en maakt het doen van een melding bij de FIU-Nederland voor meldingsplichtige instellingen toegankelijker.

Traject ketenversterking verdachte transacties

Binnen het Traject Ketenversterking verdachte transacties is in 2024 een belangrijke mijlpaal bereikt. Dit traject ziet op het versterken van de effectiviteit van de meldketen: namelijk meer inzicht krijgen in het opvolgen van verdachte transacties door de (bijzondere) opsporingsdiensten. Het betreft een samenwerkingsverband tussen de FIU-Nederland, FIOD, OM en politie. De bereikte mijlpaal in 2024 is dat de opsporingsdiensten voor elk verdacht verklaarde transactiedossier (dit waren 16.306 dossiers) een ontvangende opsporingsdienst in positie hebben. Zo kan het opsporingsbelang van ieder dossier nog beter worden beoordeeld. Daarbij is er binnen dit traject ook aandacht voor de zogenaamde feedbackloop, namelijk het vergroten van de mogelijkheden om inzichten vanuit het gebruik van de ongebruikelijke en verdachte transacties terug te koppelen aan de meldingsplichtige instellingen. Dit helpt de meldingsplichtige instellingen, waaronder banken, met het meer risicogebaseerd vormgeven van hun poortwachtersfunctie³.

Regionale samenwerking

In 2024 investeerde de FIU-Nederland stevig in regionale samenwerkingen met publieke partners. Regionale samenwerking resulteert in gerichte, lokaal waardevolle analyses, wat daarmee kan leiden tot efficiëntere interventies. Ter illustratie zijn er in 2024 specifiek voor de regio Rotterdam 428 dossiers gedeeld met lokale publieke partners. Dit leidde tot de identificatie van een drugslab in een zeer dichtbevolkt gebied, waar naast drugs ook vuurwapens, contant geld en luxegoederen in beslag zijn genomen. In de regio Amsterdam zijn 111 dossiers gedeeld. Deze dossiers leverden onder andere een bijdrage aan een onderzoek naar een grootschalig crimineel netwerk dat zich bezighield met hypotheekfraude. Dit netwerk is vermoedelijk verantwoordelijk voor de criminele aankoop van honderden woningen in Amsterdam.

Internationale samenwerking

De FIU-Nederland droeg gedurende 2024 wederom actief bij aan de Egmont Group (een samenwerkingsverband bestaande uit 177 FIU's). In juni 2024 vond de dertigste jaarlijkse plenaire vergadering in Parijs. Dit evenement bracht vierhonderd FIU-afgevaardigden en partnerorganisaties samen met als doel het versterken van de mondiale samenwerking op het voorkomen en bestrijden van witwassen en terrorismefinanciering. Tijdens deze plenaire vergadering is onder meer FIU-Suriname formeel toegetreden tot de Egmont Group, mede met hulp van de FIU-Nederland. Ook ontving het hoofd van de FIU-Nederland een speciale blijk van waardering voor haar bijzondere en jarenlange inzet voor de Egmont Group.

Verder is met name de samenwerking in Europees verband verder versterkt. Een voorbeeld is de samenwerking met de Italiaanse en Spaanse FIU's waarin ongebruikelijke transacties werden geanalyseerd, die te relateren zijn aan een betaaldienstverlener met ondernemingen in diverse Europese landen. Hieruit kwamen sterke indicaties naar voren dat deze betaaldienstverlener onderdeel is van een netwerk waarin gelden worden witgewassen die afkomstig zijn uit fiscale fraude en misbruik van publieke gelden. Er is in de periode tussen 2021 en 2024 ongeveer honderd miljoen euro door dit netwerk verplaatst. Dit beeld is gedeeld met de toezichthouders zodat zij gepast kunnen interveniëren.

³ Zie graag Kamerbrief 31 477, nr. 113, betreffende «Nieuwe witwas-aanpak» (14 mei 2025).

De FIU-Nederland heeft in 2024 weer vele mooie resultaten bereikt en ik wens de FIU-Nederland veel succes toe met het vervolgen van deze belangrijke werkzaamheden, alsook met de voorbereiding op de implementatie van het nieuwe Europese anti-witwaspakket.

De Minister van Justitie en Veiligheid,
D.M. van Weel